

BIRMÀNIA: SUU KYI, AL DARRERE DE CORY AQUINO I BENAZIR BHUTTO

Fortalesa de dona

La transició d'un règim militar a un sistema democràtic té, en diferents i importants països asiàtics —Índia, Pakistan i Filipines— nom de dona. Les passes d'Indira Ghandi, Benazir Bhutto o Cory Aquino són seguides a Birmània per una altra dona, Suu Kyi.

Conxa Rodríguez

Al començament d'agost, Aung San Suu Kyi, que encapçala el primer partit de l'oposició a Birmània, va ser detinguda i arrestada en dependències militars prop de Rangun. Posteriorment, enmig dels actes commemoratius del vuit d'agost de 1988, es va declarar en vaga de fam per a demanar un tracte similar al que reben els presoners de la NLD. Després d'haver estat posada en llibertat, aquesta dona, petita, de 45 anys, s'ha convertit en la personificació de la democràcia a Birmània. Suu Kyi és filla del general Aung San, un dels herois de la independència birmana de la Gran Bretanya assassinat l'any 1947, sis mesos abans que els bri-

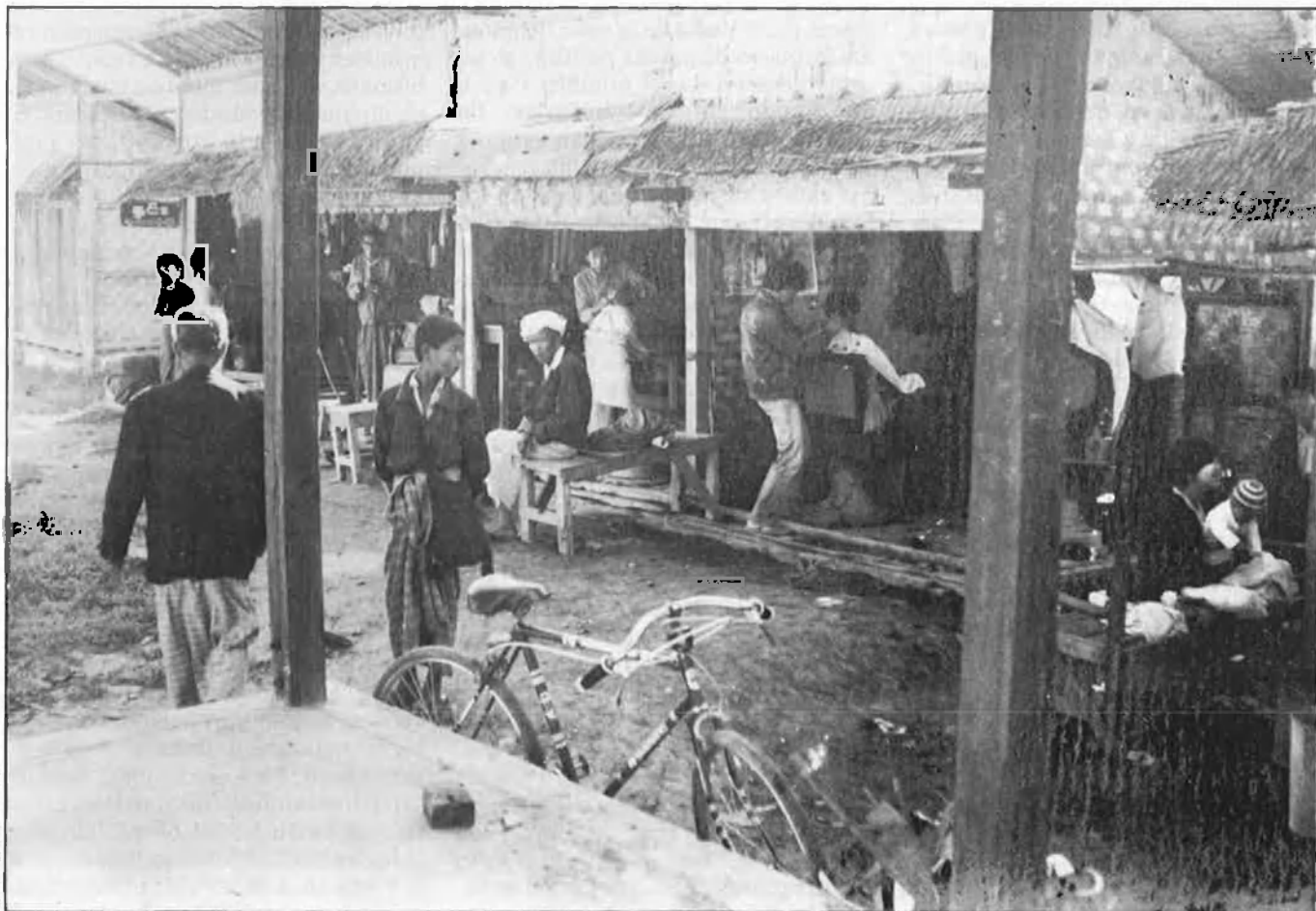
tànics deixaren Birmània. Suu Kyi era desconeguda també pels birmans tot i que la foto del seu pare resta encara en la majoria dels llocs oficials de tot Birmània. Duta fora del país als 15 anys a estudiar, va viure en diferents països fins que, casada amb un anglès professor de la Universitat d'Oxford, va instal·lar-se en aquella ciutat anglesa, on va tenir els seus dos fills.

L'abril de 1988 Suu Kyi va tornar a Birmània per a fer-se càrrec de la seva mare malalta. Els esdeveniments polítics desencadenats al mes de juliol van fer-la aparèixer en l'escena política. Suu Kyi va encapçalar mítings i manifestacions, i amb el vell U Nu —president del govern fins el 1962 quan Ne Win fa donar el colp d'estat que dura fins avui— va reagrupar diverses for-

Suu Kyi, líder de l'oposició democràtica.

ces polítiques de l'oposició cosa que donà lloc a la National League for Democracy. L'any transcorregut ha estat un temps decisiu per a ella. Al gener de 1989 moria la seva mare. El seu marit i els seus fills no han estat autoritzats a entrar al país en tots aquests mesos. Però ella continua en la política, encara que ara sigui en forma de vaga de fam.

CONXA RODRÍGUEZ

«Racó dels barbers» a Tanuggyi.

Jove budista a la pagoda Shwedagon, al centre de Rangun.

En els seus mítings ha demanat la dimissió de la junta militar i la constitució d'un govern de transició que convoque eleccions lliures. Davant un milió de persones a la pagoda Shwedagon, al centre de Rangun, va emocionar-se, però va continuar parlant. El mes de juny d'aquest any els tancs van interrompre un dels seus mítings a la capital birmana. Suu Kyi, a la manera de Ghandi, va demanar als soldats que no intervinguessin. Per tot el país es va llançar una campanya de desprestigi contra ella dient que no coneixia Birmània ni la política, que tenia més d'un marit i que vestia a la manera occidental. Els seus referents més propers, tot i que a ella no li agrada comparar-se amb ningú, són altres dues dones: Cory Aquino a Filipines i Benazir Bhutto a Pakistan. Però la societat birmana és diferent, ni la pressió internacional que va derrocar Marcos i va controlar les eleccions pakistaneses, se'n recorda d'aquell país.

A un any dels sagnants enfrontaments entre militars i població civil, s'ha vist perduda l'esperança en la democratització del país. Però Suu Kyi es resisteix a mantenir-se eternament en l'oposició.

L'agost de l'any passat la població civil de Birmània es va llançar al carrer per a demanar la fi de la dictadura militar i l'inici d'un procés de democratització. La ràdio oficial va comptabilitzar els morts en centenars; els diplomàtics occidentals, en milers. El vuit d'agost de 1988 va ser el dia més tràgic, les tropes de l'exèrcit van assaltar els hospitals de Rangun disparant contra metges, ferits i infermeres amb la sospita que donaven refugi als manifestants. Ni els successius canvis de

govern ni la formació de partits polítics d'oposició han fet variar l'actitud de la junta militar, que, més que mai, reprimeix qualsevol acte de commemoració del primer aniversari del 8-8-88.

L'agost passat, en plena revolta popular, la junta militar birmana va prometre la legalització dels partits polítics i la celebració d'eleccions en un gest sense precedents en aquell país asiàtic, on des de 1962 el general Ne Win dirigeix el país i l'aïlla de la resta del món. La formació de partits polítics, en un començament, va ser notable. Però a poc a poc, tot va esfumar-se. En aquests darrers mesos s'han esfumat les eleccions, i l'oposició s'ha reagrupat entorn de la National League for Democracy que encapçala Aung San Suu Kyi, filla d'un dels herois de la independència birmana de la Gran Bretanya. Les promeses d'obertura també han fet figa, i el que no ha estat una promesa, com l'obertura del país a les empreses multinacionals, ha estat un fracàs. La junta militar va dictar una llei el passat novembre que autoritzava inversions estrangeres en el país. El mes de juny d'aquest any, les empreses estrangeres enregistrades a Birmània eren dues de japoneses i una de sudcoreana amb la clara voluntat de facilitar l'accés i estades de persones en el país a través del registre mercantil, més que amb la voluntat d'obrir delegacions a Birmània.

Canviar el nom

El país, que a la dècada de 1920 era un dels primers països exportadors d'arròs i fusta de teca, viu immers en un carreró sense eixida. Aquell any, en què per primera vegada es va veure perillar la dictadura, el govern ha tancat l'entrada a turistes, limitat la dels di-

plomàtics, empobrit la infraestructura del territori i la població. Els estudiants *fitxats* que van encapçalar les revoltes de 1988 van haver de fugir a la frontera thailandesa, on la malària i altres malalties van afeblir-los. El govern havia promès però als que tornaren a Birmània i s'entregaven a les autoritats. Molts d'ells van ser executats. Les manifestacions que van produir-se aquest mes d'agost commemorant les revoltes de l'estiu del 1988 van estar reprimides violentament. La ràdio oficial birmana va donar quatre o cinc morts; els diplomàtics occidentals, desenes. El país és tancat a la premsa i, per tant, ningú sap què està passant en aquella ex-colònia anglesa de 40 milions d'habitants. El passat mes de juny la junta va allargar l'estat d'emergència que havia dictat el juliol de 1988.

Ni la pressió internacional, escassa o quasi nul·la, ha fet cap efecte en els esdeveniments birmans. El que ha estat més divulgat darrerament de la junta militar ha estat la decisió de canviar el nom del país, amb una clara intenció d'operació de neteja d'imatge. Els organismes internacionals, que han estat quasi indiferents als esdeveniments d'aquell país, s'han fet també els desentesos a l'operació de neteja. El general Saw Maung, actual successor de Ne Win, va declarar que Birmània ja no seria mai més Birmània. Seria (en anglès) Myanmar, per a reflectir la diversitat de minories nacionals, ja que els birmanes són únicament el 60% de la població. Els Karen, Shan i Kachins són altres minories nacionals que configuren l'actual estat birmà. Un altre dels *gestos* de la junta militar ha estat la reobertura de escoles i universitats que restaven tancades des de les revoltes de l'estiu passat.